

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE. FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A mi böjtünk.

Lapunk legutóbbi számaiban élénk polémia folyik a „Papképzés“ körül. Egészen bizonyos, hogy a tárgyalást megindító legelső cikk könnyebb megértésre és melegebb fogadtatásra talál és nem okozta volna azt a „mélységes szomorúságot“, amelyet némelyek szerint okozott „minden önérzetes gyakorló lelkészben, de világi embereinkben is“, ha ismernénk azokat az okokat, amelyek a „Papképzés“ megírására indították, sőt egyenesen kötelezték is dr. Sz. Kun Béla professzor urat.

Nem régen olyan lelkészválasztásoknak s ezzel kapcsolatosan olyan kilengéseknek és sajnálatos eseményeknek volt a professzor úr szemlélője és meghallója, amelyek — pozitíve nem tudom, de gondolom — készthették őt a „nekibúsulásra“.

Orvosolni kétféle módon lehet: szelíd szeretettel és operációs beavatkozással. Én nem találok abban semmi megbántást és megaláztatást a lelkészek egyetemére, ha lapunk, amely félhivatalos (? Szerk.) sajtóorganum és tiszte az irányítás mellett a purifikálás munkáját is végezni — kirívó eseteket szóvatesz, ha ostromozza a visszaéléseket, ha éles pengével vagdalja és gyógyítja a sebeket ott és akkor, ahol és amikor a beteg megmentéséhez ez feltétlenül szükséges. Az ORLE miskolci konferenciáján „A református lelkészi munka az önvizsgálat tükrében“ címen előadást tartottam. Ez előadásomban egy jöttával sem mondtam kevesebbet, mint amennyit a „Papképzés“ elmond. Az előadás zárt teremben hangzott el, később tekintélyes, vezető pozícióban álló lelkésztársaim megkeresésére és felkérésére a Református Igehirdetőben is megjelent és soha senki az ott elmondottakért engemet kérdőre nem vont, sőt néhányan üdvözöltek és köszöntöttek is, egyik kollegám ezekkel a szavakkal: ideje volt már ezeket megírni és publikálni.

Dr. Sz. Kun Béla professzor urat mindnyájan mint jó református keresztyént, mint egyházunk ügyét mindenkor önzetlenül szolgáló kész hű munkást ismerjük, gyakorló lelki-

pásztor testvéreimnek róla e helyen e polémiával kapcsolatosan csak azt kell megmondani nekem, aki őt régen és nagyon jól ismerem, hogy senki nálánál minket, lelkészeket többre nem becsül és jobban nem szeret. Nagyon sokra becsül és nagyon szeret és ha néha szigorú a megítéléseiben, ez azért van, mert mindnyájunkat jónak, igaznak és hűnek szeretne látni.

A lelkészi titulus nálunk kánonjogilag nincsen rendezve, vidékenként változtatva adják a hívek a lelkészeknek a címet. Dunántúl tisztelendőnek mondják; itt, ezen a vidéken tiszteletesnek szólítanak bennünket, hallottam az esperest is már így szólítani meg, hogy tiszteletes esperes úr.

A magam részéről hálás vagyok a „Papképzés“ megindítója és továbbvivői iránt. — Hálás vagyok, mert az eddigi megbeszélésekből egy igen komoly megállapítást látok. Azt látom, miszerint hovatovább megérlelődik bennünk annak a követelménynek a szükségessége, hogy komoly magunkbaszállás, önvizsgálattartás, megtisztulás és megújulás, önzetlen, evangéliumi munka nélkül tovább nem élhetünk. Most még a kegyelem idejét éljük, ki tudja, holnap nem telik-e be ez az idő és nem jön-e el az ítélettartásnak félelmetes napja?!

Örülök, hogy a téma szőnyegre került, mert látom, hogy hovatovább megérlelődik bennünk, miszerint különös gondot kell fordítani theologus ifjainknak kiképzésére és nevelésére nemkülönben nekik a jó példaadásra. Örülök, mert látom, hogy lelkészi palástunk tisztaságának megóvása érdekében a leghatározottabban sikra tudunk szállni, tehát féltve őrzött kincsünk az nekünk. Örülök, mert látom, hogy van emberünk, aki elég erős és elég bátor a „világi kegyetleneket“ is tetemre hívni.

Lelkészek és világiak, akik egyaránt örüllőknak hivattunk el és akiknek tisztünk és kötelességünk a fenntartó oszlopok kijavítása és megerősítése — kamatoztatjuk-e a nekünk adott talentumokat úgy, ahogy azt tőlünk joggal elvárja és megkívánja hitünknek fejedelme: Jézus?! Az anyagi szükség pajzsos embere félelmetesen döngeti, fenyegeti és veszé-

lyezteti intézményeinket. Sokaknak hitét könnyen megingatja és megrabolja a gombamódra elszaporodott szekták ádáz serege. Ifjainkat a modern világ nyújtotta élvezet, öröm és mámor egymásután szédíti meg s lesznek tékozlókká, mi meg elvesztésükkel leszünk szegényebbekké. Az evangélium megszentelő, az imádság megtartó erőforrásait keresni s utána olthatatlan szomjúsággal vágyakozni és törekedni sohasem lehetett komolyabb és szentebb feladatunk és kötelességünk, mint napjainkban. Tiszta feddhetetlen életű, tudós tiszteletesekre, tanítókra, jó példával előljáró presbiterekre, öntudatos református hívek táborára most van csak igazán szüksége mindnyájunk édes anyjának, magyar református anyaszentegyházunknak.

A mi számunkra, református keresztyének számára a bőjt nem lehet más, mint az önvizsgálat tartásának drága alkalmi időszak. mint annak a meglátása és tisztázása, hogy milyenek vagyunk és milyeneknek kellene lennünk? Mindnyájunknak, lelkipásztoroknak és világiaknak nem holnap, hanem még ma meg kell felelni erre a kérdésre és jelenvaló életünk megtagadásával és megüresítésével is el kell kezdenünk azt az életet, amely élet jó élet, szép élet, Istennek tetsző, igaz keresztyéni élet.

Szász Imre.

Lelkészi fizetések.

Erről a kérdésről bizonyára bővebben és alaposabban tudna írni az, akinek magának van közvetlen tapasztalata. De viszont azt hiszem, annak a szava, aki nem a maga keserűségét panaszolja, súlyosabbnak hallatszik.

És hát — én is eleget tudok a lelkészeink fizetési bajairól. Résziint annak folytán, hogy az egyházalkotmányi törvényjavaslat előkészítése alkalmával sok és sokféle javaslat volt előttem a lelkészi fizetések rendezése ügyében, résziint amiatt is, hogy a legutóbbi adósságrendező segély kiosztásában részt vevén, megdöbbenve tapasztaltam, hogy jó javadalmúnak tartott állások betöltői is eladósodtak, és pedig bizonyára — ismerem az embereket — nem a maguk hibája vagy könnyelműsége miatt.

A lelkészi fizetések rendezése ügyében az, amit sokan követeltek, hogy t. i. törvényben szabjuk meg a fizetés legkisebb mértékét, semmit sem ért volna. Illetőleg éppen annyit, mint az egykori egér-kongresszus tagjainak a határozata a macska közeledésének előre megtudása tárgyában; hogy ugyanis csengőt kötnek a macska farkára; ki is mondták a határozatot nagy lelkesedéssel, de akkor aztán összenéztek: ki fogja a csengőt a rettegett hatalmasság farkára felkötni? Mi is kimondhattunk volna akármilyen fizetést, ha rávaló pénzünk nincs. Az államnak nem parancsolhatunk — ezt most alaposan tapasztalhatjuk —, az egyházunk tagjainak elvileg bizonyára parancsolhatunk ugyan — azonban mit teszünk akkor, ha az

egyházközségek tagjai végbúcsút mondanak az ekklezsiának és elmennek olyan tájakra, amelyeken kevesebb egyházi adó terem?

A papok helyzetén azonban segíteni kell. Ez nemcsak egyházi, hanem szociális érdek is. A papjainktól igenis a legteljesebb odaadást kell követelnünk szolgálat és erkölcsi magasszínvonalúság tekintetében; de hogy követelhesük ezt olyan nyomorult embertől, akinek a homloka amiatt verejtékezik, hogy miként adjon holnap kenyeret a gyermekei kezébe. A Miatyánkot bizalommal mondjuk naponta s ha a mindennapi kenyér a magunk számára nem érkezik meg, ezt bizonyára mindnyájan úgy tekintjük, mint bűnös voltunk megérdemelt büntetését; ám, ha a mindennapi kenyér a család tagjainak is hiányzik, s köztük tán betegeknek, ez már igazán erőn felüli megpróbáltatás.

Tehát a papok helyzetén segíteni kell. Még pedig nem ideig-óráig beválható fogásokkal, amelyek előbb-utóbb semmivé válnak. Emlékezzünk vissza. E század elején az volt a jelszó: Pénzre változtatni minden javadalmat. Akkor megállapították a föld- és terményjavadalom egyenértékét és hagyták a földet, terményt az ekklezsiának. Egyik-másik helyen panaszkodtak is az egyházi adózók, hogy a megváltást túlságosan kedvező árak szerint teljesítették. Amelyik pap készpénzre változtatta a javadalmát, szinte fennhézva sajnálta azt a naív társát, aki maradt a „régimódi” terményfizetés mellett. — Akkor azonban jött a háború és az infláció, a pénz vásárlóereje lecsökkent s a szegény pap, akinek szemére vetették, hogy tizenégy korona helyett tizenhatot kap egy métermázsa búza fejében, most bezzeg ötszáz, ötezer, sőt ötszáz ezer koronás búza helyett kapta a tizenégy koronát, ha ugyan ilyen összeget egyáltalán ki lehetett fizetni. Az a csoda, hogy éhen nem halt. Most egyszerre azok lettek az okosok, akik nem váltatták meg a természetbeli javadalmat s egy ötven-hatvan hold javadalom felett rendelkező kisfalusi pap nem cserélt volna a debreceni püspökkel. Igyekeztek tehát visszaszerezni a termény- és földjavadalmakat, de mire ez az igyekezet eredményre vezetett, jött a dekonjunktúra s a föld, amely százmilliót hozott, most jó, ha ezer pengőig emelkedik. Szóval megint beütött a szegénység. Most meg azok mosolyognak fennsőbbesen, akiknek készpénz a fizetésük.

Ez a kis mosolygás magában még elviselhető volna, ámbár semmiféle igazságtalan egyenlőtlen nem kívánatos. De ehhez tessék hozzávenni azt, hogy a papjaink fizetése akkor is egyenlőtlen, ha eféle hullámlások nem változtatnák a helyzetet. Ebből meg az következik, hogy a kisebbjavadalmú állásról a nagyobb javadalmúra átvágyakoznak. Már most tessék elgondolni, hogy a nagyobbára készpénz-javadalmas állásról elpályázik a nagy családdal megáldott és ezért az anyagiakra is tekintettel

lenni kényszerült pap olyan helyre, ahol sok a föld. Úgy gondolja, hogy a maga — mondjuk — ötvenmillió javadalmát kötelessége felcserélni ama százötven millióért, amellyel, ha több dolog és több kiadás jár is, de mégis inkább telik a családjának. Amikor pedig átmegegy, akkor kiderül, hogy az elhagyott ötvenmillió állás most is megéri a négyezer pengőt, az új ellenben nem hoz többet háromezernél. A munka — az azért csakugyan több, és a megélhetés fokozottan drágább. Hát mi így adunk előlépést a papjainknak?

A megoldás csak egy — bármennyire nem tetszik az elveknek —: a központosítás.

Egyébként is elviselhetetlen állapot az, hogy egyházközségeink a legkülönbözőbb módokkal és rendszerrel adóznak s egyházunk tagjainak teherviselése a legnagyobb mértékben egyenlőtlen.

Ha az adórendszert egységesen és úgy állapítjuk meg, hogy minden egyházközségből az egyenlő mértékkel meghatározott adó egy központi pénztárba folyik be s onnan szolgáltatjuk ki minden egyházközség számára a részére megállapított részesedést, akkor amellett, hogy módunk lesz általában odáig nyújtózni, ameddig a magunk takarója ér, a papjainkról is megfelelőbben tudunk gondoskodni.

Meg lehet tenni ugyanis ilyen elrendezés mellett, hogy minden egyházközség részére, amelyben a lelkeszi állás szükségességét *mi magunk* megállapítjuk, egy egységesen meghatározott összeg adatik lelkeszi fizetésül. Ezt az egységet nem úgy értem, hogy mindenütt és minden szolgálat után ugyanazon összeg járjon. Lehet fokozatokat állítani fel a szolgálat terheisége szerint is, mintahogy az 1848-i értekezlet három csoportba kívánta osztani a pásztori javadalmakat: hatszáz, nyolcszáz és ezer forintos évi fizetéssel a gyülekezet nagysága és exponáltsága szerint. Még inkább lehet és kell a javadalom fokozatos emelkedését meghatározni, akár fokozatokba beosztással, akár korpótlékolással. E különbségek azonban beleférnek az egységes mérték szerinti meghatározás szabályába.

Tehát mindegyik lelkeszi állás számára adatik egy meghatározott javadalom, amely aztán ott helyben növekszik egyformán. Mint ahogy a bírók ott helyben növekszik és a járásbíró is elérheti a kúriai bíró fizetését. Mindjárt megszűnik egy nagy oka a lelkeszek vándorlásának s az, aki egy helyen jól bevált, ott végezheti munkáját minden anyagi hátramaradás nélkül.

Megoldódnék ezzel a vallásoktató lelkeszek helyzetének kínos problémája is, amelyre mint egyházi életünk sötét foltjára, jobb nem is gondolni. Így a vallásoktató lelkeszek javadalmát is egységesen lehet meghatározni, előlépésüket biztosítani és egész szolgálatukat a jog rendjével bekapcsolni egyházunk testébe, amelyhez ezidő szerint részben csak félig-meddig vannak hozzáakasztva.

Természetesen az egész elgondolás azzal áll kapcsolatban, hogy az állam is, mindazokat az összegeket, amelyeket most lelkeszi javadalmakra — ideértve az úgynevezett állami hitoktatók fizetését is — fordít, az egyháznak ebbe a központi kasszájába szolgáltatassa, ahonnan mi magunk osztanánk szét. Más célra úgy sem fordíthatjuk, mint amire adatik, mert pontosan el kell számolni. Attól sem kell tartania az államnak, hogy hazaárulóknak adjuk a pénzt. S ha a dolgok úgy fordulnának, hogy az eféle elővigyázatosság szükségessé válik, azokkal a valásfelekezetekkel szemben, amelyeknél az ilyen óvatosság a mult tapasztalatai alapján megokolt, ismét alkalmazni lehet az egyénekenkénti kiosztást.

Sehol sincs olyan magyar állami törvény, amelyik a bevett vallásfelekezetek között a végre nem hajtott 1848. XX. cikkben elvképpen kimondott teljes és tökéletes egyenlőséget minden irányban megvalósítaná. A római katolikus papok számára egyáltalán nem ad az állam fizetékiegészítést, mert ez az egyház másként kapta meg a támogatást. Hát ne adjon a mi papjaink számára sem, hanem a helyett adjon a központi kasszába átalányösszeget... Hogy aztán az 1894. évi 14. törvénycikk rendelkezéseit a többi vallásfelekezetekkel szemben változatlanul fenntartja, miránk az éppen úgy nem tartozik, mintahogy a római katolikus testvéreket nem érdekli az egész kongruatortörvény.

A mi egyházi törvényeinkben különben is kifejezetten benne van, hogy állami törvénybe ütköző büntett vagy vétség elkövetése fegyelmi vétség (V. tc. 34., 7. pont). Az a papunk tehát, aki az állami törvényekkel ütköző cselekményt követ el, fegyelmi alá kerül, akár kap az államtól fizetékiegészítést, akár nem. Kívánja meg az állam inkább azt is, hogy az állami törvényekbe ütköző büntett vagy vétség miatt fegyelmi eljárás alá került pap ügyében hozott egyházi bírósági ítéletet az állami hatóságokkal is közölni kelljen, hogy legyen biztosíték e szabály komoly megvalósulása tekintetében. Mi szívesen belemehetünk ebbe is, mert minékünk nem volt és — ez bizonyos — nem is lesz takargatni valónk. A mi papjaink közt is vannak gyenge legények, de hazafiság tekintetében mindig és mindenkinek mintául szolgál valamennyijök.

K. B.

Védelmet kérünk!

Egyházunk örállóinak figyelmébe.

Legújabb nagy megmozdulásunk: a Védőszövetség taggyűjtője járt a napokban nálunk. Régóta éreztük szükségét egy olyan alakulatnak, mely az egyház összes szociális kötelességeinek szolgálatát és munkáját kézbe vegye, egységesen irányítsa, az áldozatkészség kis patakjait egy mederbe gyűjtse s ezzel egyházunkat nagy

alkotások létesítésére s egyetemes nagy célok megvalósítására képessé tegye. De egyúttal, ami szintén fontos és sürgős dolog, feleslegesítse, sőt megszüntesse a gombamódra tenyésző, egyéni vagy kisebb-nagyobbkörű vállalkozások, egyletek, szövetségek stbik részéről folyó zaklatásokat, kéregetéseket és taggyűjtéseket, soha nem látott alakok házról-házra, gyülekezetről-gyülekezetre járását, híveink meg nem szűnő sarcolását, a nemescélú s nagy hivatást betöltő kezdeményezések diskreditálását, végül az áldozatkészségnek becsületes, jólelkű magyar református népünkben az ajtó bezárásáig menő teljes kiirtását.

A lapokból s a vett tájékoztatásból ismerve s felismerve a Védőszövetségnek ebből a szempontból is rendkívüli fontosságát, tisztemnek tartottam híveim kellő felvilágosítással előkészítését s az eljáró tiszteletes kisasszonyt jó tanácsokkal és áldáskívánásokkal az egyházi kíséretében a községben elindítottam. Este az én kis kollégám bánatosan jött haza, az eredményt magam is keveseltem, mert bár magamon érzem a legjobban a mai idők mostohaságát, mégis ismerve népem könnyen meginduló szívét, adakozásra mindig kész lelkét, azt hittem, hogy a kellően megmagyarázott nagy célra minden családfő ad legalább egyelőre 10—20 fillért, jobb időkben majd többet is.

Jaj, kisasszony lelkem — mondták az egyszerűbb emberek —, tudjuk mi, hogy ezekre a gyönyörű dolgokra szükség van; milyen szép is volna, ha az uccán lézengő árvákat, a szomszéd vakgyereket gondjába venné valaki, mi is mennénk Szoboszlóra, ha volna már ott szálló szegény emberek számára, de nem tudunk már mi hinni a szép beszédnek, tavaly is valami újságíró 10 P-t erőszakolt ki tőlünk, meg valami betlehemes is járt itt, hogy majd megvédnek minket, annak is 6 P kellett, azt se tudjuk, mit csináltak a pénzünkkel, se újságot nem kaptunk, se meg nem védtek bennünket semmiféle bajtól, most már nincs bizalmunk semmiben és senkiben, ne is tessék haragudni, ha nem adunk semmit.

Utána kérdeztem a dolognak. Tényleg járt itt s az egész környéken valami küldöttje¹ az *Országos Protestáns Sajtószövetségnek*, aki olyan erőszakosan lépett fel s annyira nem engedett lehetőséget a védekezésre sem, hogy olyan egyszerű viszonyok közt élő kisemberektől préselt ki 10—10 pengőket, akik 1 pengő kiadást is nagyon érzékenyen nélkülöznek meg. Persze, a 10 P „egszersmindenkorra” szöveg is ismét persze, már megjöttek a felszólítások, hogy mivel három évi tagsági kötelezettséget vállaltak, tehát a csatolt befizetési lapon küldjék a 10 pengőket, mert stb. Másik híveimet Nyíregyházán fogták le, s fizettették meg a Bethlen-Szövetség ügynökei, ami miatt ott — így mondták a vármegye urai — egy darabig jótékony-sági akciót kezdeni nem lehet.

¹ Kivánatra a cikkíró névvel és további részletekkel is szolgál. Szerk.

Hát ez az, ami miatt népünk s a magunk érdekében végre fel kell jajdulnunk. Magunkat is mondom, mert mi lelkészek kapjuk a legszigorúbb kioktatást a Prot. Sajtó feltétlen szükségességéről s ezirányú kötelességeinkről. Ezek miatt lett népünk bizalmatlan s a lecszentebb célokkal szemben is elzárkózott.

Ezek felett töprengve, most már nyilvánosan fel kell vetnem a kérdést, mi is az a Protestáns Sajtószövetség, mi annak a közelebbi célja, mi a tevékenységi köre? Sose olvasunk róla mást, minthogy a mi fáradhatatlan püspökünk most itt, majd ott tart érdekében előadásokat, de hogy csinál-e ez a Szövetség valamit, legfőként sajtót, tart-e valaha közgyűlést, *elszámol-e valahol* vagy valamikor a beszédett tagdíjakról és adományokról, mert ilyeneket is gyűjt, propaganda-útjai jövedelméről, mire fordítja bevételeit, melyeket szegény emberek mindennapi szükségleteiből szakít el valóságos erőszakoskodással, ezekről halvány sejtelmünk sincs. — Ne bántson senkit a szó, nem is ez a célja, de a keserűség a sok fájó tapasztalat után könnyíteni akar magán. Éppen elég volt már a grümdolárból; az adminisztrációból pedig, meg annak a költségeiből az elégen túl is bőven van részünk. Amit jegyzőkönyvekre, nyomtatványokra, napidíjakra (persze a másokéira) egy évben kiadunk, éppen elég volna épületeink egész esztendei karbantartására. De erre nem jut, hám-lanak is, düledeznek is szabályszerűen, de romjaikon többé élet nem lesz, legfeljebb sajtó, mely elsiratja s adminisztráció, mely emléküket jegyzőkönyvbe nyomtatja.

Méltóságos és Nagyméltóságú Uraim! Nem hallják a kis egyházakból a recsegést, ropogást, az eresztékek, a kapcsok és ízek szakadását? Csináljanak, az Istenre kérjük, ebben a dsungelben egy kis rendet. Ne csak ajánljanak jótékony célokat, hanem tiltsanak is már el egyszer jótékony cégér alatt üzött sarcolási akciokat; ne csak újabb, meg újabb mellékdíjakat rendeljenek el a falusi kis diák, illetve a lelkészapa nyakába, hanem segítsenek már egyszer és védelmezzenek meg mindenféle revolverzó támadásoktól.

Vegye a Konvent, az Elnöki Tanács, vagy akár maga a Zsinat vizsgálat alá a meglévő Szövetségeket s más eféle „sömörgözéseket”, tiltsa el egyidőre, vagy akár végkép *a ma nem feltétlenül szükséges* vállalkozásokat s adjon menlevelet, egyházhatósági elismerést azoknak az intézményeknek, amelyeknek élni illik és szükséges. Próbálja meg a politikai hatóság útján is lehetlenné tenni bármily szent cégér alatt is az erőszakoskodást s tegye közhírré, hogy a tolató vagy erőszakoskodó gyűjtőket jelentsék fel s ezekkel az illetékes szerv bányák el megfelelően. Hiszen az ilyenek ellen van törvény és van a hatalmasságok kezében fegyver. Csak ne hagyja tovább magára árva népünket! Védelmet kérünk!

Szabolesi.

A magyar református földművelő nép és az egyházi ének.

(Részlet dr. Illyés Endrének „A magyar református földművelő nép lelkiélete, különös tekintettel vallásos világára“ c. most megjelent nézagypótló és úttörő művéből, amely 220 lapra terjedő könyv igen olcsó ára 2 P 90 f. Kapható a szerzőnél Szegeden, Kálvintér. A mű besztása a következő: földrajzi, faji, történeti, statisztikai előzmények; a magyar református földművelő nép vallásos életének belső árja; megnyilvánulásai; a m. r. f. nép erkölcsi élete; a m. r. f. nép és a szekták; ősvallásunk nyomai a református néphitben; befejezési a m. r. nép lelki arculatának egységes képe. — A tudományos szenzációt jelentő könyvet nem tudjuk eléggé melegen ajánlani. Ismertetésére különben még majd visszatérünk.)

Istentiszteletünk egyik legfontosabb eleme az éneklés. Énekelni nagyon szeretnek híveink. A zsoltárok bizalomteljes, vágyakozó, Istenben elnyugvó, Benne oltalmat talált hangulata nagyon megfelel a mi népünk vallásos érzésvilágának. Isten ereje, fensége, hatalma, meghatározó erővel nyer ott kifejezést. De a fél és egész hangok, a lassú menetek is bő alkalmat adnak a szöveg átélésére, a lélek buzgalmának kiadására. A XXIII., XXV., XXXV., XLII., LXV. és XC. zsoltárok mellett a következő dicséreteket szeretik — az ünnepeken kívül — 85., 86., 87., 88., 89., 97., 100., 101., 112., 114., 116., 118., 131., 132., 135., 138., 153., 160., 194., 195., 196., 210., 245., 248., 253., 257., továbbá az óesztendő utolsó napjának és az újévnek énekét. De ezek között is van értékkülönbség. A jól ismert s kedvelt szöveg és dallam magas hangon való buzgó éneklése akkora gyönyörűséget okoz híveinknek, aminőt Leonardo vagy Beethoven sem tudnának felkelteni minden örök művészetükkel sem. Ezért nem kell a mi népünknek más misztika és érzéki szép.

Mikor igazán tele szívvel, tele tudóval énekel a magyar földműves, megfogja a padot, még a szeme is kidülled s a homlokán megdagadnak az erek. A lelki munka mellett valóságos testi munkát is végez, amíg nagy lassú méltósággal beleönti szívének érzéseit a hangok duzzadó hullámaiba. Örül, ha kiveheti a kántor szájából az éneket s elmondhatja: „csúffá tettem a kántort“.

Nem szeretik, ha a kántor művészi orgonajátékával nem engedi az ő szívük érzéseit kellőképpen kiénekelni. „Engedjen bennünket énekelni“ — mondják az ilyen kántorról. Ha pedig rossz az orgonista, kész az ítélet: „ne nyivá-koltassa, nyiszorogtassa azt a harmóniumot“. Nem szeretik azt sem, ha a sok előjáték alatt hallgatásra kényszerülnek.

Az ének azonban nemcsak a templomban otthonos. Hallottam már kapálás közben, házimunka alkalmával, kukoricafosztáskor, fonó-

ban, családi összejöveteleken is zsoltárt énekelni. A Felső-Szamos és Tisza vidékén lakodal-mak alkalmával, midőn az öröm, boldogság és szeretet csordultig megtöltik a szíveket, a jókedv magasra csap: egyszerre csak megszólal a zsoltár, melynek hangjain át száll a hála, a magasztalás az egek Urához. E zsoltáréneklés a lakodalom csúcspontja. A legtisztább érzéseknek áldott felbuzogása. Ki mondaná, hogy nem Isten dicsőítése volt akkor az az ének, hogy nem Isten volt jelen a buzgó szívekben, hogy nem igaz imádat volt az alatt a néhány (20—30) perc alatt. A zsoltárok után jön a szomorú nóta, hogy újra a vígság vegyen erőt a szíveken.

Baksay idézi az egyik kukorica csész, Dani bácsi élete sorjából a következőket: „Át megátolvassa az istóriás könyvet, a Magyar Gyászt... azután rágyujt a zsoltárjaira, azokat eléneklimind, végre pedig kukoricát süt.“ Egyideig nem értettem, hogy miért tud annyi zsoltárt és zsoltárverset a magyar nép, míg Balogh Andrásné Forrai Zsuzsánna hírét nem hallottam. Ez a derék öreg asszony kiküldte a 8—10 éves gyermekeit libát, bárányt őrizni. Kezükbe adta a zsoltárt. Lelkükre kötötte, hogy a kijelölt ének minden versét megtanulják estére. Este hazament kikérdezte a zsoltárt s ha a nebuló nem tudta, még meg is „suprikálta“. Ünnepek előtt összejön a család apraja-nagyja, a házas fiúk, a férjhez ment lányok, együtt énekelgetnek, majd csendesen, komolyan elbeszélgetnek.

Az új énekek behozatala nehezen ment. Megtörtént az is, hogy sokan kimentek az ének alatt, sőt némelyek az istentiszteletre sem mentek el az új énekek miatt. Máshol az istentisztelet végére tették az új énekeket, hogy a hívő mégis részesüljön az ígihirdetés áldásában. Az új énekek egynémelyikét katolikus jellegűnek tartják, sőt ilyen vélemény is elhangzott: „erre még csárdást is lehetne járn“. „Az ember már nem is énekelhet.“ „Mi már öregek vagyunk, nem tudjuk és nem is tanulhatjuk meg ezeket az énekeket“: így zúgolódtak.

Az új énekeskönyv behozatala idején az iskolás gyerekektől tanulgatták a kevésbé elzárkózók a szép új dallamokat. Az énekhangra a szomszédok is összejöttek és midőn már mindenki tudta az újonnan megtanult szöveget, dallamot, elénekeltek a többi kedvelt éneket is. Mintha valami drága kincset osztott volna szét a házigazda, olyan örömmel, meggyarapodással ment haza mindenki az összejövetelről. Jól érezték, mert igazi kincset szereztek, mert lélekben gazdagodtak.

Nagy ünnepek alkalmával néha órával, sőt órákkal előbb összegyűl a hívő sereg s kántor nélkül énekelget az istentisztelet megkezdéséig. A Szamos- és Tiszaháton meglevő ezen szép szokás — az előbb összegyülekezés a lelkész, illetve kántor bejöveteleig való éneklés, — nálunk régi időre mutat vissza. Az éneklésnek bensősége s ereje mellett árnyoldala az ének

csavargatása, a nagytávolságú hangok pótló hangokkal való összekötése, de ilyennek számít a diktálás is, különösen ott, ahol már orgona is van.

Magyar népünk nemcsak énekelni szeret, hanem éneket is költ a meglevő dallamokra. Így Máté Miklós, míg a többiek a szőlőhegyen munkálkodtak, esendesen imádkozott, énekelgetett, többek közt ezt a maga szerzette egyszerű éneket:

*„Tartsd meg az én kicsinyemet,
Az én kis szőlőhegyemet.
Akik azon munkálkodnak,
Őrizd meg Uram azokat.*

Máté Mózes a következő, CII. zsoltár dalmára énekelhető éneket szerzette ó-év estéjére:

*Egy ó-év közepén állunk,
Egy új évre már virradunk.
Boldog az, kinek bűne
Nem néz vissza szemébe,
Az esztendő hanyatlása
Bűneinket vesse hátra,
Érjünk egy jobb új esztendőt,
Ki ezt adja, dicsérik Őt.*

*Dicsérik hát Téged Atyánk,
Hogy ez estvére juttatál,
Ez esztendő végére,
Rég várt ó-estvéjére.
Ez esztendő hanyatlása
Bűneinket vesse hátra,
Érjünk egy jobb új esztendőt,
Ki ezt adja, dicsérik Őt.*

De éneket költenek templomalapkö-letétel, harangszentelés, váratlan nagy csapás, temetés alkalmával stb. is bizonyosságtevésre képes hivatásaink.

Református községekben minden község-házán készülő okmányra árvabélyeget! Egy-két filléreként hegyre várat így építhetünk.

MEGBESZÉLÉS

Egy anyakönyvi kiigazítás tanulságai.

Kezdődött azzal, hogy 1873-ban törvénytelen házasságból született egy gyermek. Mondjuk: apja *Vida János*, anyja: *Kiss Zsuzsanna*. Abban az időben még csak egyházi anyakönyvvezetés volt. A lelkész beírta az apa nevét is, de utána jegyezte, hogy a gyermek törvénytelen. A neve *Ilona*. Mikor a gyermek hét hónapos volt, tehát még anyja táplálta, szülei házasságra léptek törvényesen is, vagyis egyházilag megesküdtek. A leányt apja után

Vida Ilonának hívták. Eo ipso törvényes gyermek lett.

Körülbelül ötven év múlva valamin összekülönböztek és az apa, *Vida János*, megtagadta ezt a leányát és kérelmére a vallás- és közokt. miniszter elrendelte, hogy az anyakönyvben a lelkész törölje az apa nevét és a leány ezután *Kiss Ilonának* neveztesse.

A miniszter intézkedése a püspöki hivatal útján érkezett le és 1924-ben, ötvenegy év múlva a kiigazítás végrehajtott. Ilona törvénytelen lett. Anyja nevét kellett volna viselnie.

A megtagadott leány ekkor pert indított törvényes származásának elismertetése iránt. A pert a törvényszéken, az ítéletábrán és a Kurian is megnyerte.

Vida Ilona ismét törvényes lett. Végérvényesen: *Vida!*

De ennek a bejegyzésére az anyakönyv megfelelő jegyzet, észrevételek rovatában már nincs hely, mert az előbbi bejegyzésekkel még a szomszédos rovatokat is teleírták.

Hogyan eszközöltessék most és hová a Kuria végítélete, s a kuriai szám? Valamikor esetleg anyakönyvi kivonatot kérnek, de a kivonat megfelelő rovatába is bajosan fér bele a sok jegyzet. Papírt ragasszunk az anyakönyv szélére? De akkor az első bejegyzésekből alig fog valami látszani. Vagy az már nem fontos?... A sok használat közben az esetleg oda ragasztandó papírdarab le is szakadhat stb.

A szomszédos rovatokat felül és alól elfoglalni azért nem látszik tanácsosnak, mert nem tudni, hogy azokba is nem kell-e valamikor hasonló dolgokat beírni a sorszám tulajdonosának érdekében. (Halálozás, névcsere, kitérés stb.)

Most hogyan és hová jegyezzem fel a Kuria végítéletét?... (Mint említettem, a dukációs és illetékes rovatban, sőt a következőkben sincs már hely!)

Azután tiszteletteljes javaslatom az, hogy a theologusok az anyakönyvek kezelésére és a bejegyzések, kiigazítások helyes eszközölésére alaposan taníttassanak ki. Káplánkorukban már sokszor késő.

Láttam anyakönyvben olyan kiigazítást is, hogy a lelkész az ő általa eszközölt bejegyzést két presbiterrel ott az anyakönyvben megelőttette, hitelesítette! De elég!... Risum teneatis!...

(Szamoskér.)

Kósa Béla.

*

Kedves munkatársunk nagyon nagyon látja a kétségtelen, de alapjában mégis csekély nehézséget. Ha a rubrikák betöltek, a lap szélén kell a feljegyzést megtenni. Ha ott sem férne: át lehet vinni az anyakönyv más lapjára, csak meg kell jegyezni az érdekelt helyen, hogy ide még ennyi és ennyedik lapon olvasható feljegyzés is vonatkozik. Az anyakönyvek helyes vezetésére bevezetés valóban kívánatos. **K. B.**

Az anyakönyvi zürzavarok iskola-példája.

Merészségnek vagy cinizmusnak tetszik egyesek előtt, hogy most, amikor annyi égető nagy probléma foglalkoztatja egyházi (világi és lelkészi) embereink jobbait, ilyen dolgokkal jövök elő, de nyugodt szívvel mondhatom, hogy az élet kényszerít rá. Úgyis mondhatnám: a praxis. Szórol-szóra megtörtént.

Református völegény feleségül akarja venni a község egyetlen róm. kath. leányát, kinek testvérbátyja a legifjabb református lelkészi gárda jeles tagja Debrecenben. A leány reformátussá akar lenni az akták szerint is. Megfelelő tanácsokkal láttam el. Hivatalos (?) egyháza képviselője részéről felmerült többkevesebb akadály leküzdése után (a lelkész többször nem volt otthon) végre bemutatta írásait. Felvettem a református egyházba. Értesítettem az elhagyott egyház lelkészét és hivatalosan az állami anyakönyvvezetőt is, hogy az anyakönyvben a szükséges kiigazítást hajtsa végre.

Az állami anyakönyvvezető azonban nem elégedett meg az én pecsétetes írásommal, hanem követelte a kétszeri kijelentkezésről kapott két bizonyítványt is, hogy azokat irattárában elhelyezhesse. Kérdem, joga vagy kötelessége volt-e ez? A bizonyítványok kiadását én megtagadtam, legfeljebb elismervény ellenében voltam rá hajlandó. Jól tettem-e?... (Semmi-féle kézikönyvünk vagy utasítás erre nézve nincsen a lelkészi hivatalokban.)

A Kiss Áron püspök által kiadott (1896) s a vallás szabad gyakorlatáról szóló 1895: XLIII. tcikk végrehajtása tárgyában hozott miniszteri *rendeletekben* sincs szó erről. Példát fel nem hoz, mintát sem ad erre.

Szükség esetén mivel igazolom eljárásom helyességét a felvétel körül?...

Közben megnéztük a leány állami anyakönyvét (kivonata még nem volt) és kisült, hogy a leány ottan *reformátusnak* van bejegyezve, édesapja és édesanyja is. Itt született, de nem itt keresztelték, tehát egyházi anyakönyvünkben nem szerepel.

Köztudomás szerint anyja róm. katolikus volt (egykori református egyházgondnok leánya). Reverzálisról senki nem tud. Arról sem, hogy az anya halála előtt reformátussá lett volna.

Hogy történhetett meg, hogy az állami anyakönyvben reformátusnak könyvelték el születésekor ezt a kis menyasszonyt, aki itten természetesen református iskolába járt s az akkori lelkész konfirmálta is, úrvacsorázni is szokott??...

Mi lesz most, ha tényleg róm. katolikusnak született? Ki kell-e a születési anyakönyvben igazítani a református vallást, anyjáét és az övét, római katolikusra azért, hogy a törvényszerű (?) kitérést, illetve a reformátussá léteit bejegyezhessek?

Mennyi kérdést lehetne még feltenni? Az anyakönyvi ügyek valóságos „terra incognita” nemcsak az egyházi, de az állami anyakönyvvezetők egyrésze előtt is, mint e példa mutatja, ha csak nem tévedés.

Kézikönyv kellene és végrehajtási utasítás minden lelkészi hivatal részére és az ORLE konferenciáin meg egyébutt is tárgyalni ezeket a súlyos zavarokat előidéző kérdéseket!...

Tudom, hogy minden parokhiális könyvtárban van régi kiadású füzet egynehány, de azok vagy jóval az 1894. évben hozott egyházpolitika törvények előtt adattak ki (tehát csak relikviák) vagy mindjárt a törvény meghozásakor láttak napvilágot. Azóta pedig mennyi olyan eset jött elő, amire akkor nem is gondoltak. Harmincöt év nagy idő.

Meg kellene valakit bizni egy új kézikönyv szerkesztésével és kiadásával és az egész magyar református lelkészi kar közreműködésével kellene azt elkészíteni; a legaprólékosabb részletekig kidolgozva, mintákat adva, példákat felsorakoztatva, tekintettel az állami anyakönyvvezetésre, bejegyzésekre, törlésekre, kiigazításokra, stb., stb.... Ismertetve az azóta-hozott miniszteri rendeleteket (esetleg idevonatkozó törvényeket) a kialakult gyakorlatot, stb.

Ez a füzet megérdemelné a parokhiális és egyházmegyei könyvtárdíjat s hogy a theológusok is studiózzák. Hogy erre nagy szükség van, már az előbbi cikkemben rámutattam.

(Szamoskér.)

Kósa Béla.

*

Minden előfordulható esetre nem lehet előre szabályt alkotni, — bizni kell valamit a józan észre is.

A konkrét esetben a leány vallását bolygatni szerintem felesleges volt. Nem lehetett olyan *köztudomású* az anyja római katolikus volta, ha az anyakönyvben reformátusnak írták be.

De, ha már a jelentkezések a római katolikus lelkipásztornál megtörténtek, nem lehet annyiban hagyni a dolgot. Most már végig kell csinálni.

Az elhagyott vallásfelekezeti lelkészenél történt jelentkezésről szóló bizonyítványt nem szükséges a lelkésznek megőrizni. A törvény szerint az áttérő azt csak „bemutatni” tartozik. Természetes azonban, hogy a lelkész — igenis a maga igazolására — megőrzi. Viszont az állami anyakönyvvezető is érthetően kíváncsi e bizonyítványokra, hiszen ő teljesít ez alapon anyakönyvi bejegyzést.

Szerintem legcélszerűbb, ha a lelkész másolatot készít a bizonyítványról, azt hivatalos hitelesítéssel látja el s a másolatra rávezetvén, hogy az eredetét ekkor és ekkor az állami anyakönyvvezetőhöz vétív mellett elküldte, a másolatot és a vétívet megőrzi, az eredetét pedig az állami anyakönyvi bejegyzés okmányolá-sául átengedi.

K. B.

KÜLFÖLD

Amerikai hírek. Horvay János szobrászművész, ki a new-yorki Kossuth-szobrot alkotta, annak talapzatára három domborművet tervezett s ezt el is készítette; de a szobor felállításakor a talpazat méretezési hibái miatt oda felállítható nem volt. Most ezt a három nagyértékű éredomborművet a new-yorki 69-ik uccai magyar református templomnak ajándékozta a művész s az egyház az egész templomot renováltatta, újra festette s az emléktáblákat a templom újra megnyitása alkalmából ünnepélyesen leleplezte. A bronz táblák egyike a debreceni országgyűlést ábrázolja, amelyen Kossuth kormányzóvá választott; a másik kettő Kossuth new-yorki partraszállásának és emlékezetes fogadtatásának a jeleneteit örökíti meg. — Az amerikai református és presbiterien Church-höz csatlakozott magyar református egyházak közös lapja, az „Amerikai Reformátusok Lapja“, az új évben hatalmas lendületet vett. A lapot eddig is Melegh Gyula mckeesporti lelkész szerkesztette, ki újévtől lelkészi állásáról lemondott s ezután teljes munkaerejét és idejét a lapnak szenteli. Örömmel üdvözljük. — Dienes Barna debreceni származású, homesteadi lelkész „Two Cheeks to slap“ címen kitűnően sikerült s mély gondolatokba szántó színdarabot írt. („Két arc az ütésre.“) A pittsburghi Carnegie Műegyetem színházában nyolc estén át, állandóan zsúfolt ház előtt adták a darabot, melyet Pittsburgh legelőkelőbb és legműértőbb közönsége jutalmazott tapsaival, estéről-estére ünnepelve az ifjú szerzőt. A darabot a hivatalos kritika igen kedvezően fogadta. Pittsburgh legnagyobb lapja többek között így ír róla: „Mégis vannak a papok között, akik nem alusznak. Látják az életet maguk körül s képesek arról véleményyt mondani.“ (is.)

IRODALOM

Schohaus: *Schatten über der Schule. Eine kritische Betrachtung. Mit einer Sammlung von 82 Schulbekenntnissen. 239 l. Schweizer-Spiegel-Verlag Zürich. 1930.* E nagy feltűnést keltett munka szerzője Thurgau Kanton tanítóképzőintézetének igazgatója Kreuzlingenben, aki 1927-ben a Schweizer-Spiegel olvasóihoz a következő körkérdést intézte: „Mi miatt szenvedett Ön legtöbbit az iskolában?“ Néhány száz felelet érkezett be. Ezekből a szerző 82 vallomást válogatott ki s tett közzé könyvében. Mindenik vallomás az iskolai élet tipikus és lényeges arnyoldalát tünteti fel. A könyv két részből áll: I. rész: *Diagnosis.* II. rész: *Vallomások.* Az eszmekörről, amelyben a könyv mozog, fogalmat alkothatunk az egyes fejezetek címeiből. 1. *Démonok.* 2. *A szenvedés.* 3. *Fe-*

gyelem. 4. *Foglalkozási kedv.* 5. *Intellektualizmus.* 6. *Iskolászerűség.* 7. *Fáradság és eredmény.* 8. *A személyiség joga.* 9. *Humanitás.* 10. *Pajtáság.* 11. *Ideiglenes élet.* 12. *Balfogások:* a) *Részrehajlás.* b) *A dac ellen való küzdelem.* c) *Testi büntetés.* d) *Csúfolódás, gúny, sarkasmus.* Szerző felvonultatja azokat a hibákat, amelyek miatt az iskolai élet sok növekedésre nézve elviselhetetlenné válik. De egyúttal felmutatja a jövőnek ezen hibáktól mentes iskoláját is, ahová a gyermek nem kényszerből, hanem örömmel jár. A könyv óriási hatást váltott ki.

E sorok írója Debrecenben először a Szülők Iskolájában, majd a debreceni tanítószeg előtt ismertette Schohausnak a modern pedagógia alapján megírt kitűnő könyvét. Mindenütt a legnagyobb érdeklődést keltett s azon óhajt juttatta kifejezésre, bárcsak magyar nyelven is megjelenne s minden magyar pedagógus asztalán helyet foglalna ez a kiváló munka. Maga a nagynevű, széles körben ismert pedagógus e sorok írójához folyó év február 3-án írott levelében a többek között ezt mondja: „Könyvem: *Schatten über der Schule.* — Svájcban szokatlan feltűnést keltett. A nyilvánosság rendkívüli intenzitással kezd újra foglalkozni az iskola problémájával s a vitatkozás a lapokban, folyóiratokban, gyűlésekben és előadásokban a könyvben foglalt problémák felől most éppen úgy, mint előbb szokatlanul élénk. A könyv erős visszhangra talált külföldön is. Különböző oldalról hangsúlyozzák, hogy alapvető bírálatom messzemenőleg alkalmazható más európai államok iskolai állapotaira is. Londonban jelenleg az angol fordítást készítik elő. Ezenkívül terveznek francia és holland kiadást. Kérdezem, nem lehetne-e munkámat magyar nyelven is megjelentetni?“ Bizonyára kötelességünk, hogy ezen európai hírnévre szert tett munka magyar kiadásának érdekében minden lehetőt kövessünk el. *Dr. Veress István.*

KÜLÖNFÉLÉK

Nyugalombavonulás. Balog Ambrus tb. esperes, sarkadi lelkész, a nagyszalontai egyházmegye volt esperese, egyházkerületi és egyházmegyei tanácsbíró, 55 évi fáradhatatlanul buzgó szolgálat után 1931 október hó elsejével nyugdíjaztatását kérte. A lelkes és tevékeny munka után élvezze a jól megérdemelt nyugalmat még sokáig!

A debreceni református vallástanárok, válásoktató lelkészek és segédlelkészek körében kedves gondolat merült fel a debreceni vallás-pedagógusok baráti körének megalakítására. Így egy testületbe állva, lelkük fejlesztését, tudásuk gyarapítását könnyebben végezhetik, kevesebb munkával és költséggel a szakmába vágó magyar és idegen nyelvű munkákat, folyóiratokat megszerezhetik és meg-

ismerhetik. A tisztán önképzésre irányuló egyesülés bizonyára sok áldással fog járni a debreceni egyház életére is. A terv megvalósítására irányuló összejövétel március hó 26-án volt az egyház tanácstermében, mely alkalommal Dr. Ferenczy Gyula nyug. egyetemi tanár bibliamagyarázata után Csikesz Sándor egyetemi tanár tartott előadást. A hírt igaz örömmel üdvözölve, csak azt találjuk benne kissé feltűnőnek, hogy ez az egész alakulás „baráti kör” formájában, és még hozzá a rendes lelkészek kikapcsolásával (vagy kikapcsolódásával?) történik. Mert hiszen minékünk úgy rémlik, hogy ezelőtt vagy nyolc esztendővel forma szerint megalakult az összes debreceni református lelkészjellegű egyénekből (tehát a rendes lelkészekből, az egyetemi és középiskolai tanárokból stb. is) álló *lelkésztestület*, amelynek — a Vasárnap 1923. évfolyamában teljes szövegében közölt s tudunkkal azóta sem érvénytelenített szervezeti és szolgálati szabályzata szerint — egyik legfőbb feladata éppen az *önképzés* lett volna („valamely *tudományos theologiai, paedagogiai, miszsiói, egyházkormányzati kérdés taglalása; újonnan megjelent könyvek ismertetése...*”) — Emlékezetünk szerint ez a lelkésztestület éveken át szépen működött is, épp az *önképzés irányában* s bár működése az újabb években szünetel — érdeklődéshiány folytán, amelyben *nem* a vallásoktató stb. lelkészek vezettek — *jogilag a lelkésztestület ma sem szűnt meg*, tehát (szintén jogilag) különösnek látszik, hogy most *mellette* alakuljon meg egy *külön*, ugyanazon célú „baráti kör, *kizárólag* csak valláspedagógus lelkészekből.

Az ispotályi egyházrész tanácsa legutóbb tartott ülésén egy igen érdemes indítvánnyal foglalkozott, nevezetesen az istentiszteleten megjelenő tanácsosok várják meg a szolgáló lelkészt megérkezésekor és együtt vonuljanak be a templomba. Régi és szép szokást kíván felleveníteni az indítvány magáévátételével az ispotályi egyházrész tanácsa. A tanács egyben az indítvány tárgyalására megkereste a presbiteriumot és a többi egyházrészek tanácsát. — Igen szép eszme és célszerű is: ha már a lelkipásztorok csak minden 6—8 hétben egyszer jelennek meg ígét hirdetni a saját egyházrészük templomában, hát legalább az egyházrészzi tanácsosokat kössük az illetékes templomokhoz. Némelyik túlbuzgónak még eszébe találna jutni, hogy mind az öt templomon végigkísérje szeretve tisztelt pásztorát!

Nyugalombavonulás. Szondy Lajos hajdúdorogi lelkész megrongált egészségi állapotára tekintettel 1932 január 1-től nyugdíjazását kérte.

Tandíjkedvezmény a Dócezi-intézetben. A leánygimnáziumban 104 tanuló kap 67 egész és egy fél tandíjegyységnek megfelelő 2700 P kedvezményt. A tanári kar iskolai ünnepélyek jöve-

delméből még további 80 P-t fog tandíjkedvezmény címen kiadni. A tanítónőképzőintézetben 76 tanuló kap összesen 41 egész tandíjegyységnek megfelelő 1435 P kedvezményt. A gyakorlóiskolában 6 tanuló kap összesen 38 egész tandíjegyységnek megfelelő 1140 P kedvezményt. Ezen kívül a Volt Iskolatársak Szövetsége 300 P tandíjsegélyt osztott ki a polgári leányiskolában. Ezeket a kedvezményeket a tanári kar javaslatára az igazgatótanács nyújtotta az arra érdemes növendékeknek.

Dr. Gyenge János perújítási ügye. Dr. Gyenge János nagyváradai segédlelkész, mint ismeretes, amikor felettes egyházi hatósága őt a szatmárhelyi egyházközségbe helyezte át, az engedelmességet megtagadta s Nagyváradon „presbiteri” néven külön egyházat alapított és az egyházvezetőséget súlyos hírlapi támadásokban részesítette. Ezért az egyházi bíróság megfosztotta lelkészi oklevelétől. Most Gyenge János gyülekezetét felosztatva, perújítási kérelemmel fordult a bihari egyházmegyéhez, melyben beismerve nagyfokú engedetlenségét, bocsánatot kért az egyházi hatóság ellen elkövetett támadásaiért. A bihari egyházmegye fegyelmi bírósága helyet adott Gyenge János kérésének, az ítéletet, mely őt lelkészi oklevelétől megfosztotta, hatályon kívül helyezte, azonban fegyelmi vétségben vétkesnek mondotta ki és nagyváradai segédlelkészi állásából minden javadalmazás nélkül elmozdította s 1800 lei eljárási költség megfizetésére ítélte. Az ítéletben úgy az ügyész, mint a vádlott megnyugodott.

A vértessaljai református egyházmegye kerékpárt vett a sárbogárdi missziói segédlelkésznek, aki ily módon óriási szórványterületén 180 házi látogatást végzett a múlt évben.

Kolozsvárott a konfirmációi oktatás a Heidelbergi Káté alapján történik. A konfirmációi oktatást megelőzőleg a konfirmandusok részére a kátéről ismertető előadások tartatnak.

A debreceni KIE részére Kulcsár Imréné és Kulcsár Gizella egy hatszemélyes szalongarniturát adományoztak.

TARTALOM: Szász Imre: A mi bőjtünk. — K. B.: Lelkeszi fizetések. — Szabolcsi: Védelmet kérünk! — A magyar református földművelő nép és az egyházi ének. — Megbeszélés: Kósa Béla: Egy anyakönyvi kiigazítás tanulságai. — Kósa Eéla: Az anyakönyvi zúrzavarok iskolapéldája. — Külföld. — Irodalom. — Különlék. — Szerkesztői üzenet.

Szerkesztői üzenet.

P. G. Ismertetést csak a szerkesztőségbe beküldött könyvekről közölhetünk, vagy a szerkesztőség valamelyik tagjának, vagy a felelős szerkesztő által felkért valamelyik belmunkatársnak a tollából.

Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

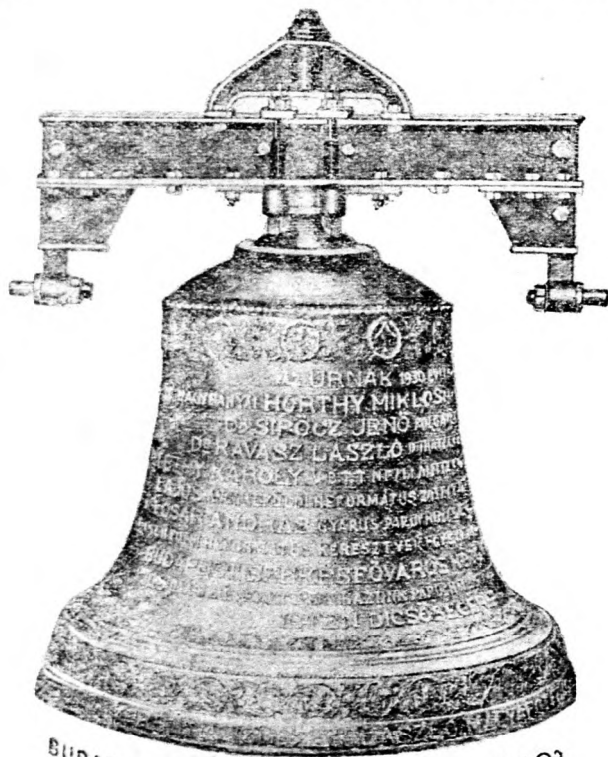
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntöde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizatási feltételek. Számos egyházi elismerőlevé

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormány-díszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitünő lütképeségű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zslir-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1931-806

A közeli húsvéti ünnepek alkalmával legszebb ajándék!

Dr. Révész Imre: *Imádkozó magyar* című imakönyve a református közönség számára.

Papírkötés, vörös metszéssel	Pengő	1-20
Egészvászon, vörös metszéssel		2-20
Párnázott, díszvászon, vörösmetszéssel . .		4-50
Párnázott, valódi bőrkötés, aranymetszéssel, tokban		8-40

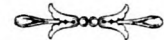
Konfirmációi ajándécul legalkalmasabb és a magyarországi legnagyobb egyházak által elismerésben részesített és állandóan vásárolt

Dr. Erdős Károly: *Az én vallásom* című kis könyve, ára —66
Harmadik, bővített kiadás. Eddig 38,000 példányban forog közkezen.

Legfinomabb celluloid kötésű, új énekeskönyvek, aranydíszítéssel 11-
Legkisebb, új énekeskönyvek, legfinomabb bibliapapíron nyomva, igen finom és rendkívül izléses bőrkötésben 14-

Ezenkívül dísz-zsoltárokban és imakönyvekben óriási választék!

Dr. Halmi János: *Református keresztyén Kis Káté a Heidelbergi Káté alapján.* 1-
Nagy István: *Debreceni konfirmációi Kis Káté* —20
Dr. Révész Imre: *Öntudatos hit* —60
Dr. Ferenczy Gyula: *Kálvinista Kis Káté* 1-60

Konfirmációi emléklap, egyszínű nyomás —16
" " kétszínű nyomás —12
" " négyszínű nyomás —20

„MÉLIUSZ“
könyv-, zenemű-, papír- és írószerkereskedés
Debrecen, Ferenc József út 26.